

โรงพยาบาลสิรินธร
สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร

คำสั่ง
วิธีปฏิบัติงาน
(WORK INSTRUCTION)

เรื่อง

การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ

หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘:Rev.๐๐ จำนวนหน้าทั้งหมด ๑๐ หน้า

รายนาม	ตำแหน่ง	ลงนาม	วันที่
ผู้จัดทำ/ผู้รับผิดชอบ	ผู้ปฏิบัติงาน		๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕
ผู้ทบทวน	หัวหน้างาน		๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕
ผู้อนุมัติ	หัวหน้างาน/ฝ่าย/กลุ่มงาน		๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕

วิธีปฏิบัติการฉบับนี้ เป็นกรรมสิทธิ์ของโรงพยาบาลสิรินธร

ประวัติการแก้ไข			
แก้ไขครั้งที่	วันที่บังคับใช้	ผู้ขอแก้ไข	รายละเอียดการแก้ไข

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับออกซิเจนเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย
2. เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการใส่ท่อช่วยหายใจ
3. เพื่อป้องกันการเลื่อนหลุดของท่อช่วยหายใจ
4. เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับพยาบาล โรงพยาบาลสิรินธร ในการดูแลผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจ (Endotracheal tube: ETT) ได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเป็นทิศทางเดียวกัน

ขอบเขต

แนวปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

คำจำกัดความ

การใส่ท่อช่วยหายใจ หมายถึง การนำท่อช่วยหายใจใส่ในช่องปากผ่านเข้าไปในทางเดินหายใจส่วนบน และให้ปลายท่อช่วยหายใจคาไว้ที่หลอดลมคอ เพื่อแก้ไขปัญหาทางเดินหายใจอุดตัน ป้องกันการสูดสำลักสิ่งแปลกปลอมลงในปอด และทำให้ผู้ป่วยได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ

ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ หมายถึง ผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ในการแลกเปลี่ยนก๊าซระหว่างอากาศและเม็ดเลือดแดง ส่งผลให้มีภาวะออกซิเจนในเลือดต่ำ เกิดภาวะหายใจล้มเหลว จำเป็นต้องใส่ท่อช่วยหายใจเพื่อช่วยในการหายใจ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1. พยาบาลวิชาชีพ : ให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจ
2. ผู้ช่วยพยาบาล/พนักงานช่วยเหลือผู้ป่วย : ให้การพยาบาลผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจ ภายใต้ขอบเขต

หน้าที่ความรับผิดชอบ และการกำกับดูแลของพยาบาลวิชาชีพ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการใส่ท่อช่วยหายใจ

1. Direct laryngoscope พร้อม Macintosh Blade เบอร์ 3, เบอร์ 4 และถ่านไฟฉายพร้อมใช้
2. Endotracheal tube ขนาด 6.5, 7, 7.5, 8
3. Stylet Guide Wire
4. Mcgrill Forceps
5. Self Inflating bag with reservoir bag พร้อม Facemask (เบอร์ 3, เบอร์ 4) ต่อกับออกซิเจนสายตรง
6. Gel lubricant (KY-jelly)
7. Syringe ขนาด 10 มิลลิลิตร สำหรับ Inflate cuff ผ่าน Pilot balloon
8. Oral airway เบอร์ 3 (สีเขียว), เบอร์ 4 (สีเหลือง), เบอร์ 5 (สีแดง)
9. อุปกรณ์การดูดเสมหะ และสายดูดเสมหะ ขนาด 14 FR (สีเขียว), ขนาด 16 FR (สีส้ม)
10. Sterile Glove / Surgical Mask / face shield
11. พลาสเตอร์ใยกระดาษเคลือบกาวและผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ
12. กรรไกร

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

13. ยาจำเป็นที่ใช้ระหว่างการใส่ท่อช่วยหายใจ เช่น ยา sedation (Diazepam IV, Fentanyl IV) เป็นต้น
14. Bedside EKG monitor
15. หมอนรองศีรษะสำหรับใส่ท่อช่วยหายใจ
16. ผ้าผูกยึดข้อมือ

ขั้นตอนการปฏิบัติ

1. การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ
  - 1.1 ประเมินวัตถุประสงค์หลักในการใส่ท่อช่วยหายใจ มี 4 ข้อ ดังต่อไปนี้
    - 1.1.1 เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะอุดกั้นของทางเดินหายใจส่วนบนที่เกิดจากสิ่งแปลกปลอม ก้อนเนื้อออก เลือด การบวมหรือการอักเสบจากการติดเชื้อ
    - 1.1.2 เพื่อช่วยหายใจด้วยแรงดันบวก เช่น ผู้ป่วยที่มีระบบการหายใจล้มเหลวจากโรคปอดอักเสบ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรังที่มีอาการกำเริบ โรคกล้ามเนื้อที่ใช้ในการหายใจอ่อนแรง ภาวะหัวใจหยุดเต้น เป็นต้น
    - 1.1.3 เพื่อป้องกันการสำลักอาหารหรือน้ำย่อยในกระเพาะอาหารเข้าสู่ปอด เช่น ในผู้ป่วยที่ระดับความรู้สึกตัวลดลงจะสูญเสียกลไกป้องกันการสำลักอาหารเข้าสู่ปอด เป็นต้น
    - 1.1.4 เพื่อดูดเสมหะในหลอดลม เช่น ในผู้ป่วยที่กล้ามเนื้อการหายใจอ่อนแรงผู้ป่วยที่มีระดับความรู้สึกตัวลดลง ไม่สามารถไออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจมีเสมหะจำนวนมากจนอุดกั้นทางเดินหายใจ เป็นต้น
  - 1.2 การเตรียมใส่ท่อช่วยหายใจ
    - 1.2.1 กรณีผู้ป่วยรู้สึกตัว อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงความจำเป็นในการใส่ท่อช่วยหายใจ และวิธีปฏิบัติตัวขณะและหลังใส่ท่อช่วยหายใจ
    - 1.2.2 เตรียมอุปกรณ์สำคัญ ได้แก่
      - 1.2.2.1 อุปกรณ์ดูดเสมหะ สายดูดเสมหะควรมีเส้นผ่านศูนย์กลางครึ่งหนึ่งหรือไม่เกินสองในสามของเส้นผ่านศูนย์กลางภายในของท่อช่วยหายใจ
      - 1.2.2.2 อุปกรณ์ในการให้ออกซิเจน เช่น face mask และ self inflating/bag valve mask เป็นต้น
      - 1.2.2.3 อุปกรณ์ที่ใช้ในการใส่ท่อช่วยหายใจ เช่น ท่อช่วยหายใจขนาดต่างๆ Guide wire Oral airway K-Y jelly เป็นต้น
      - 1.2.2.4 ยา sedation ที่จำเป็นสำหรับใส่ท่อช่วยหายใจ รวมทั้งยาที่ใช้ในการช่วยฟื้นคืนชีพ
      - 1.2.2.5 อุปกรณ์ติดตามสัญญาณชีพ สามารถติดตามคลื่นไฟฟ้าหัวใจ เครื่องวัดความดันโลหิต เครื่องวัดความอิ่มตัวของออกซิเจนปลายนิ้ว เป็นต้น
    - 1.2.3 เลือกขนาดท่อช่วยหายใจให้มีขนาดที่เหมาะสม ทดสอบ cuff pilot balloon ว่ารั่วหรือไม่
    - 1.2.4 ตรวจสอบการทำงานของ laryngoscope ก่อนการใช้งานทุกครั้ง ทดสอบการสว่างของหลอดไฟ
    - 1.2.5 จัดเรียงอุปกรณ์ต่างๆ ให้มีความพร้อม หยิบง่าย ใช้งานสะดวก
    - 1.2.6 จัดเตียง และเตรียมหมอนรอง เพื่อช่วยในการใส่ท่อช่วยหายใจ

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

1.2.7 เตรียมผ้าผูกยึดข้อมือ กรณีผู้ป่วยกระสับกระส่าย

1.2.8 เตรียมสิ่งแวดล้อมและสถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพผู้ป่วย

1.3 ระยะเวลาใส่ท่อช่วยหายใจ

1.3.1 จัดท่าผู้ป่วยให้อนศีรษะราบ (neutral position)

1.3.2 Pre-oxygenation ด้วยการวาง facemask ครอบจมูกและปากให้แนบสนิทและใช้ self-inflating bag and reservoir bag with oxygen 100% นาน 3-5 นาที

1.3.3 เมื่อแพทย์ใส่ท่อช่วยหายใจแล้ว ใช้ syringe 10 มิลลิลิตร ค่อยๆ ใส่ลมที่ละน้อยใน cuff ทาง pilot balloon จนไม่มีลมรั่วออกทางปาก

1.3.4 ช่วยหายใจด้วย self-inflating bag with oxygen 100% สังเกตการเคลื่อนไหวของ ทรวงอก แพทย์ฟังเสียงลมบริเวณปอดทั้งสองข้าง และไม่ได้ยินเสียงลมบริเวณกระเพาะอาหาร

1.3.5 ตรวจสอบและยืนยันตำแหน่งความลึกของท่อช่วยหายใจ แสดงสัญลักษณ์บนท่อช่วยหายใจ หรือติดป้ายเพื่อเป็นจุดสังเกตจากนั้น ติดพลาสเตอร์ใยกระดาษเคลือบกาวยึดตรงตำแหน่งของท่อช่วยหายใจบริเวณ มุมปากและใช้ผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ ยึดตรึงท่อช่วยหายใจ และตรวจสอบสภาพการยึดตรึง

1.3.6 ตัดความยาวของท่อช่วยหายใจให้อยู่เหนือริมฝีปากประมาณ 5-6 เซนติเมตร

1.3.7 ต่อท่อช่วยหายใจเข้ากับเครื่องช่วยหายใจ ปรับที่แวนสายให้เหมาะสม และจัดสายไม่ให้ ดึงรั้ง หรือพับงอและ ล็อกล็อกเครื่องช่วยหายใจ เพื่อป้องกันการเคลื่อนที่ของเครื่องช่วยหายใจ

1.3.8 ป้องกันและติดตามภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นขณะใส่ท่อช่วยหายใจ ได้แก่

1.3.8.1 ติดอุปกรณ์ติดตามสัญญาณชีพ เพื่อประเมินภาวะความดันโลหิตไม่คงที่ หัวใจเต้นผิดจังหวะ และภาวะหัวใจหยุดเต้น

1.3.8.2 ติดตามค่าความอิ่มตัวของออกซิเจนในหลอดเลือดแดงทางปลายนิ้ว เพื่อป้องกันการเกิดภาวะร่างกายขาดออกซิเจน เกิดการคั่งของคาร์บอนไดออกไซด์ โดยเฉพาะในกรณีที่ใส่ท่อช่วยหายใจยาก หรือใช้เวลานานในการใส่ท่อช่วยหายใจนาน

1.3.8.3 ควรงดน้ำงดอาหารก่อนใส่ท่อช่วยหายใจอย่างน้อย 4-6 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการสำลักอาหารและน้ำย่อยในกระเพาะอาหารเข้าสู่ปอด ในกรณีที่ไม่ได้งดน้ำงดอาหารควรระมัดระวังการสำลักและ เตรียมอุปกรณ์ดูดเสมหะให้พร้อมในกรณีที่ต้องการดูดสิ่งแปลกปลอมในช่องปาก

1.3.8.4 ประเมินการเกิดภาวะ bronchospasm หรือ laryngospasm หากพบควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนรุนแรง เช่น หลอดลมคอบาดเจ็บทะเล ผู้ป่วยเกิดภาวะ respiratory arrest เป็นต้น

1.3.8.5 ประเมินระดับความรู้สึกตัว โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บศีรษะ เพราะอาจเกิดภาวะความดันในกะโหลกศีรษะสูงขณะใส่ท่อช่วยหายใจส่งผลให้ระดับความรู้สึกตัวลดลง

1.3.8.6 ในผู้ป่วยที่มีการบาดเจ็บต่อไขสันหลังบริเวณกระดูกสันหลังส่วนคอ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ใส่ท่อช่วยหายใจ และมีผู้ช่วยในการยึดตรึงคอไม่ให้เคลื่อนไหวขณะใส่ท่อช่วยหายใจ เพื่อป้องกันการความรุนแรงของการบาดเจ็บต่อไขสันหลังบริเวณกระดูกสันหลังส่วนคอมากขึ้น

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

1.4 หลังใส่ท่อช่วยหายใจ

1.4.1 ตรวจสอบตำแหน่งของท่อช่วยหายใจโดยการ Chest X-ray

1.4.2 ประเมินและบันทึกความรู้สึกตัว สัญญาณชีพ ค่าความอิ่มตัวของออกซิเจน สังเกตอาการและอาการแสดงที่ผิดปกติ เช่น อัตราการหายใจช้า หายใจหอบเหนื่อย หรือมีเสียงเสมหะ

1.4.3 วัด cuff pressure ให้อยู่ในช่วง 25 - 30 เซนติเมตรน้ำ หรือ 20 - 25 มิลลิเมตรปรอท

1.4.4 บันทึกรายละเอียดของสาเหตุ ปัญหาของการใส่ท่อช่วยหายใจในบันทึกทางการพยาบาล

1.4.5 ตรวจสอบการตั้งเครื่องช่วยหายใจตามคำสั่งการรักษาของแพทย์ ปรับตั้งค่าสัญญาณเตือนของเครื่องช่วยหายใจให้เหมาะสมกับผู้ป่วย จากนั้นต่อท่อช่วยหายใจกับเครื่องช่วยหายใจ

1.4.6 ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการป้องกันการเกิดปอดติดเชื้อที่สัมพันธ์กับการใช้เครื่องช่วยหายใจ

2. การพยาบาลเพื่อป้องกันการเลื่อนหลุดของท่อช่วยหายใจ

2.1 การจัดสถานที่และสิ่งแวดล้อม ปรับย้ายเตียงผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุดให้อยู่ใกล้กับการดูแลของพยาบาล

2.2 การประเมินความเสี่ยงการเลื่อนหลุดของท่อช่วยหายใจ โดยประเมินระดับความรู้สึกตัวและพฤติกรรมเคลื่อนไหว (Motor Activity Assessment Scale, MAAS) ร่วมกับการผูกยึดร่างกาย ระดับคะแนน 0 ถึง 6 ดังแสดงในตาราง

คะแนน	ความหมาย	การผูกยึด
0	ไม่ตอบสนอง / ไม่เคลื่อนไหวหรือไม่ตอบสนองต่อการกระตุ้น	-
1	ตอบสนองต่อการกระตุ้นด้วยความเจ็บปวด / ลืมตาหรือเลิกคิ้ว หันศีรษะ ชยับแขนขาเมื่อได้รับสิ่งกระตุ้นที่รุนแรงหรือเมื่อดูดเสมหะ หรือการกดหน้าอก	พิจารณาใส่ปลอกถุงมือ 2 ข้าง
2	ตอบสนองต่อการสัมผัสหรือการเรียก / ลืมตา เลิกคิ้ว สายศีรษะ หรือชยับแขนขาเมื่อถูกสัมผัสเบาๆ หรือเมื่อเรียกชื่อ	พิจารณาใส่ปลอกถุงมือ 2 ข้าง
3	สงบและให้ความร่วมมือ / รู้สึกตัวดี สงบและให้ความร่วมมือ	พิจารณาใส่ปลอกถุงมือ 2 ข้าง
4	กระสับกระส่ายแต่ยังให้ความร่วมมือ / รู้สึกตัวทำตามคำสั่งได้ อยู่ไม่นิ่ง เอามือจับท่อช่วยหายใจ ทำทางดึงท่อช่วยหายใจ พลาสเตอร์โยกระดาชเคลือบกาวหรือผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ ควบคุมตัวไม่ได้บางครั้ง	ใส่ปลอกถุงมือ 2 ข้างและผูกยึดมือ
5	กระวนกระวาย / ทำตามคำสั่งได้ พยายามลุกนั่ง หรือยื่นแขนขา ออกนอกเตียงเมื่อขอร้องก็นอนลง แต่ไม่ซ้าก็ลุกนั่งและยื่นแขนขา ออกนอกเตียงอีก	ใส่ปลอกถุงมือ 2 ข้างและผูกยึดมือ 2 ข้าง ร่วมกับผูกยึดหน้าอก
6	กระวนกระวายมากจนเป็นอันตราย / ไม่ทำตามคำสั่ง ดิ้นไปมา	ใส่ปลอกถุงมือ 2 ข้างและ

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION		หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕	หน้า ๕/๙
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ			

พยายามลุกนั่ง ปีนลงจากเตียง พยายามดึงท่อช่วยหายใจ สายต่างๆ และอุปกรณ์ต่างๆ หรือทำร้ายเจ้าหน้าที่	ผูกยึดมือและขา 4 ตำแหน่ง ร่วมกับผูกยึดหน้าอก
---	---

การประเมิน MAAS เมื่อรับใหม่ รับย้าย ภายหลังการใส่ท่อช่วยหายใจ และประเมินซ้ำทุก 8 ชั่วโมง โดยผู้ป่วยที่มี MAAS 4-5 คะแนน ให้หาสาเหตุก่อนการผูกยึด ถ้าทราบสาเหตุให้แก้ตามสาเหตุ ถ้าไม่ทราบให้รายงานแพทย์ สำหรับผู้ป่วยที่มี MAAS 6 คะแนน ให้ผูกยึดทันทีและค้นหาสาเหตุ ถ้าทราบสาเหตุให้แก้ตามสาเหตุ ถ้าไม่ทราบให้รายงานแพทย์พิจารณา

2.3 การยึดตรึงท่อช่วยหายใจ

2.3.1 ทำความสะอาดใบหน้า เช็ดและซับให้แห้ง กรณีมีหนวดและเคราโกนให้เรียบร้อย

2.3.2 ตรวจสอบความพร้อมใช้ ความเหนียวของพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวก่อนผูกยึดท่อช่วยหายใจ

2.3.3 ยึดตรึงท่อช่วยหายใจด้วยพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวและผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ และการตรวจสอบการยึดตรึงไม่ให้อ่อนหรือหลวมจนเกินไป

2.3.4 เปลี่ยนพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวและผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจทุกวัน โดยเจ้าหน้าที่ 2 คน

2.3.5 ถ้าพบว่าพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวและผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ เปียกฉะ หรือมีคราบสกปรกให้ทำการยึดตรึงใหม่ทันที

2.3.6 บันทึกขนาดและความลึกที่มุมปากลงในบันทึกทางการพยาบาล และติดป้ายแสดงขนาดและความลึกที่มุมปากบริเวณเตียงผู้ป่วย หากมีการเปลี่ยนแปลงให้แก้ไขในแบบบันทึกทางการพยาบาลทุกครั้ง

2.3.7 ตรวจสอบระดับความลึกของท่อช่วยหายใจ โดยดูได้จากตำแหน่งที่ติดพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวและผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ

2.3.8 ตรวจสอบผิวหนังบริเวณที่ติดพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวและผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ หากพบว่าผิวหนังบางมีโอกาสผิวหนังลอกเกิดแผล หรือพบว่ามีแผลลอกแล้ว ให้เปลี่ยนสลับการติดพลาสติกเวยกระดาศเคลือบกาวมุมปากด้านตรงข้าม รวมถึงใช้วัสดุ Duoderm extra thin ปิดป้องกันผิวหนังหลุดลอกเพิ่มขึ้น

2.3.9 วัด cuff pressure และบันทึกในบันทึกทางการพยาบาลทุก 8 ชั่วโมง

2.4 การจัดท่านอนผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจและการดูแลแผล (ตามแนวทางปฏิบัติการดูแลแผล)

2.5 การดูแลสภาพจิตใจ

2.5.1 ค้นหาสาเหตุ แก้อาการ และรายงานแพทย์ รวมทั้งส่งต่อข้อมูลให้เวรต่อไปทราบ

2.5.2 พูดคุย ชักถามความรู้สึก ความต้องการและให้กำลังใจผู้ป่วย

2.5.3 ประเมินสภาพผู้ป่วย ใช้วิธีการสื่อสารที่เข้าใจกันระหว่างพยาบาล ผู้ป่วย และญาติ เช่น กระดานให้ผู้ป่วยเขียน ภาพพลิก โดยให้ผู้ป่วยบอกความต้องการ/ การปฏิเสธ โดยให้ผู้ป่วยแสดงการพยักหน้าหรือส่ายหน้า

2.5.4 สังเกตพฤติกรรมของผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด เช่น การกั๊กมือเรียก พักหน้าเรียก มองพยาบาล ต้องประเมินผู้ป่วยพร้อมซักถามปัญหาและความต้องการ

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

2.5.5 ให้ผู้ป่วยรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรม และสภาพแวดล้อม เช่น เวลา สถานที่ บุคคลที่ให้การดูแล

3. แนวทางปฏิบัติการพยาบาลในการหยาเครื่องช่วยหายใจ ประเมินความพร้อมของผู้ป่วยในการหยาเครื่องช่วยหายใจหลังใส่ท่อช่วยหายใจครบ 24 ชั่วโมง และหยาเครื่องช่วยหายใจเมื่อผู้ป่วยผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการหยาเครื่องช่วยหายใจ

4. แนวทางการบันทึกรายงานอุบัติการณ์ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด โดยบันทึกอุบัติการณ์ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด ทุกระดับ ทุกความรุนแรง ในระบบรายงานความเสี่ยง พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม และสาเหตุของอุบัติการณ์ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด เช่น การจัดการความปวดไม่เหมาะสม การให้ยา sedation ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในผู้ป่วยที่มีอาการสับสนเฉียบพลัน การหยาเครื่องช่วยหายใจซ้ำ เป็นต้น

ตัวชี้วัดคุณภาพ

1. ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนรุนแรงจากการใส่ท่อช่วยหายใจ เป้าหมาย ไม่เกิดอุบัติการณ์การช่วยฟื้นคืนชีพจากภาวะแทรกซ้อนที่เกิดจากการใส่ท่อช่วยหายใจ

2. อัตราการเลื่อนหลุดของท่อช่วยหายใจ เป้าหมาย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้ง ต่อ 1,000 วันใส่ท่อช่วยหายใจ

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

แนวทางปฏิบัติในการยึดตรึงท่อช่วยหายใจ

ประกอบด้วย

1. วิธียึดตรึงท่อช่วยหายใจแบบ four point technique
2. วิธียึดตรึงท่อช่วยหายใจด้วยผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ

การยึดตรึงท่อช่วยหายใจแบบ four point technique มีขั้นตอนดังนี้

1. ตัดพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาว ขนาดกว้าง 1 เซนติเมตร ยาว 24 เซนติเมตร จำนวน 2 เส้น
2. นำพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวที่ตัดไว้ติดไว้ที่มุมปากบนด้านที่ไม่มีท่อช่วยหายใจ ถ้าท่อช่วยหายใจอยู่มุมปากขวาให้เริ่มติดพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวที่มุมปากซ้าย ให้ติดแนบเหนือริมฝีปากด้านซ้ายจนมาถึงมุมปากขวาแล้วพันพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวรอบท่อช่วยหายใจ 2 รอบ ส่วนที่เหลือพันติดบริเวณแก้ม ถ้าท่อช่วยหายใจอยู่มุมปากซ้ายให้เริ่มติดพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวที่มุมปากขวา ให้ติดแนบเหนือริมฝีปากด้านขวาจนมาถึงมุมปากซ้ายแล้วพันพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวรอบท่อช่วยหายใจ 2 รอบ ส่วนที่เหลือพันติดบริเวณแก้ม

3. นำพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวเส้นที่ 2 มาติดที่มุมปากล่างด้านที่ไม่มีท่อช่วยหายใจ ถ้าท่อช่วยหายใจอยู่มุมปากขวา ให้เริ่มติดพลาสติกใสกระดาดเคลือบกาวแนบริมฝีปากซ้าย จนมาถึงมุมปากขวา แล้วพันรอบท่อช่วยหายใจ 2 รอบ ส่วนที่เหลือจากการพันติดแนบบริเวณแก้ม ถ้าท่อช่วยหายใจอยู่มุมซ้าย ให้ติดแนบใต้ริมฝีปากขวามาถึงมุมปากซ้าย แล้วพันรอบท่อช่วยหายใจ 2 รอบ

การยึดตรึงด้วยผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจ มีขั้นตอน ดังนี้

1. นำผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจมาผูกกับท่อช่วยหายใจ โดยวัดความยาวตามแนวศีรษะในระยะที่ผูกประมาณ 1/3 และ 2/3 นำเชือกสองด้านผูกเข้าด้วยกันและผูกร้อยแบบไขว้เหนือมุมปากประมาณ 1 เซนติเมตร
2. หากท่อช่วยหายใจอยู่ที่มุมปากด้านขวา ให้เหลือเชือกด้านขวาให้ยาวกว่าด้านซ้าย ใช้เชือกพันรอบศีรษะผูกเชือกที่เหลือเข้าด้วยกันให้แนบแก้มด้านซ้าย ตัดเชือกที่เหลือโดยให้เหลือปลายผ้าเทปยาวประมาณ 1 นิ้ว หากท่อช่วยหายใจอยู่ที่มุมปากด้านซ้าย ให้เหลือเชือกด้านซ้ายให้ยาวกว่าด้านขวา ใช้เชือกพันรอบศีรษะผูกเชือกที่เหลือเข้าด้วยกันให้แนบแก้มด้านขวา ตัดเชือกที่เหลือโดยให้เหลือปลายผ้าเทปยาวประมาณ 1 นิ้วเช่นเดียวกัน

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ		

แนวทางการบันทึกการรายงานอุบัติการณ์ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด

การแบ่งระดับของอุบัติการณ์ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุดทางคลินิก ดังนี้

A พบเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุด เช่น การผูกยึดไม่ได้มาตรฐาน พลาสเตอร์เปียก และ สายท่อช่วยหายใจตึงรั้ง

B เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ท่อช่วยหายใจกำลังเลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ หรือผู้ป่วยกำลัง ดึงท่อช่วยหายใจ แต่ช่วยเหลือได้ทันท่วงที ทำให้ท่อช่วยหายใจไม่หลุด เช่น ผ้าเทปหรืออุปกรณ์ผูกยึดหลุดพลาสติกหรือ ผ้าเทปผูกท่อช่วยหายใจหลุด

C เกิดเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจกำลังเลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ แต่ไม่ส่งผลอันตรายต่อผู้ป่วย เช่น ท่อช่วยหายใจเลื่อน แต่สามารถปรับจนสามารถปรับจนได้ความลึกเท่าเดิมได้ และฟังเสียงหายใจบริเวณปอดทั้งสองข้างเท่ากัน

D มีเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจหลุด/เลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ อาจส่งผลให้เกิดอันตราย จนต้องสังเกตอาการผิดปกติ เช่น ท่อช่วยหายใจหลุดออกจาก vocal cord แต่ประเมินว่าผู้ป่วยสามารถหายใจด้วยตัวเองได้ด้วย conventional oxygen therapy

E เกิดเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจหลุด/เลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ ส่งผลให้เกิดอันตรายชั่วคราว และต้องมีการบำบัดรักษา เช่น ท่อช่วยหายใจหลุดออกจาก vocal cord และต้องมีการใส่ท่อช่วยหายใจใหม่

F เกิดเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจหลุด/เลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ ส่งผลให้เกิดอันตรายชั่วคราว ต้องมีการบำบัดรักษา และต้องนอนรักษาในโรงพยาบาลนานขึ้น เช่น ท่อช่วยหายใจหลุดออกจาก vocal cord มีการใส่ท่อช่วยหายใจใหม่ และเกิดการสำลัก

G เกิดเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจหลุด/เลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ ทำให้ร่างกายขาดออกซิเจน ส่งผลให้เกิดความผิดปกติต่อผู้ป่วยมากตามมาจนถึงขั้นพิการทางร่างกาย เช่น ท่อช่วยหายใจหลุดออกจาก vocal cord จนต้องมีการใส่ท่อช่วยหายใจใหม่ และเกิดภาวะ brain anoxia

H เกิดเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจหลุด/เลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ จนเกิดความผิดปกติ ต่อระบบทางเดินหายใจ ทำให้ต้องทำการช่วยฟื้นคืนชีพ เช่น ท่อช่วยหายใจหลุดจาก vocal cord จนต้องมีการใส่ท่อช่วยหายใจใหม่ และทำการช่วยฟื้นคืนชีพ

I เกิดเหตุการณ์ที่ท่อช่วยหายใจหลุด/เลื่อนออกจากตำแหน่งที่ทำสัญลักษณ์ จนเกิดความผิดปกติ ต่อระบบทางเดินหายใจมาก ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถหายใจเองได้ และเสียชีวิต

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION		หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๐๘
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่ : ๐๐ วันที่บังคับใช้ : ๒๐/๑๒/๖๕	หน้า ๙/๙
เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ			

หากพบอุบัติการณ์ท่อช่วยหายใจเลื่อนหลุดวิเคราะห์สาเหตุ และปัจจัยส่งเสริมของอุบัติการณ์

1. สาเหตุจากผู้ป่วย เช่น ลับสน กระสับกระส่าย น้ำลายมาก เจ็บปวด ไอ/จาม/ขย้อน/ดิ่ง/หน้ามัน/หนาวเครา หรืออื่นๆ
2. สาเหตุจากเจ้าหน้าที่ เช่น การไม่ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ การเฝ้าระวังไม่ต่อเนื่อง/ไม่ครอบคลุม หรืออื่นๆ
3. สาเหตุจากอุปกรณ์และสิ่งแวดล้อม เช่น เครื่องมือยึดสายเครื่องช่วยหายใจชำรุด พลาสติกเสื่อมสภาพ แสงสว่างไม่เพียงพอ การจัดสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

จิตติยา วัชโรทยางกูร และ ธนิต วีรังคบุตร. (2558). การดูแลทางเดินหายใจ Airway management. ใน สุมาลี เกียรติบุญศรี, ธนิต วีรังคบุตร, พงศ์เทพ อธิวิทย์, และ อธิเดช คุปตานนท์ (บ.ก.), *Principle and practice points in respiratory care* (น. 99-118). กรุงเทพฯ: บริษัท ปียอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์ จำกัด.

วันสิริ ชัยสิรินทร์. (2560). Rapid Sequence Intubation (RSI). ใน พรธณวิไล ตั้งกุลพานิชย์ (บ.ก.), *การฝึกปฏิบัติเวชศาสตร์กู้ชีพขั้นสูง* (น. 15-18). กรุงเทพฯ: บจก ปัญญุมิตร การพิมพ์.

วิทยา เลิศวิริยะกุล. (2548). การดูแลทางเดินหายใจในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ. ใน สุนิสา ฉัตรมงคลชาติ (บ.ก.), *Respiratory care การดูแลผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจและได้รับการบำบัดด้วยออกซิเจน* (น. 13-27). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

สมจิตต์ แสงศรี, ลัทธนา กิจรุ่งโรจน์, และ หทัยรัตน์ แสงจันทร์. (2555). การพัฒนาและประเมินผลแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันการถอดท่อช่วยหายใจโดยไม่ได้วางแผนในหออภิบาลผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลสงขลานครินทร์. *วารสารวิชาการเขต 12*, 23(1), 54-59.

Chang, L. Y., Wang, K. W. K., & Chao, Y. F. (2008). Influence of physical restraint on unplanned extubation of adult intensive care patients: a case-control study. *American Journal of Critical Care*, 17(5), 408-415.

Devlin, J. W., Boleski, G., Mlynarek, M., Nerenz, D. R., Peterson, E., Jankowski, M., ... & Zarowitz, B. J. (1999). Motor Activity Assessment Scale: a valid and reliable sedation scale for use with mechanically ventilated patients in an adult surgical intensive care unit. *Critical care medicine*, 27(7), 1271-1275.

Jarachovic, M., Mason, M., Kerber, K., & McNett, M. (2011). The role of standardized protocols in unplanned extubations in a medical intensive care unit. *American Journal of Critical Care*, 20(4), 304-312.